

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Дніпро, 17–18 травня 2019 року)

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2019

Рекомендовано до друку Вченою радою ФУІФМ (протокол № 9 від 23.04.2019)

Рецензенти:

Кіркowska І. С., зав.каф. романської філології, к. філол. н., доцент;
Ковальова Я. В., зав. кафедри германської філології, к. філол. н., доцент;
Буділова О. В., кафедри англійської філології, к. філол. н., доцент.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Поляков Микола Вікторович – ректор ДНУ імені Олесь Гончара, д. фіз.-мат. н., професор, академік Академії наук вищої школи України

Співголови організаційного комітету:

Попова І. С. – декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, д. філол. н., професор ДНУ імені Олесь Гончара;

Ваняркін В. М. – зав. кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей, к. філол. н., доцент ДНУ імені Олесь Гончара;

Пономарьова Л. Ф. – зав. кафедри іноземних мов для інженерно-технічних та природничих спеціальностей, к. філол. н., доцент ДНУ імені Олесь Гончара

Члени організаційного комітету:

Ворова Т. П., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей ДНУ імені Олесь Гончара;

Коломойченко О. С., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей ДНУ імені Олесь Гончара;

Осадча О. В., викладач кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара;

Петрова А. В., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара;

Посудієвська О. Р., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара;

Прищепя Т. В., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара

Відповідальний секретар:

Знанецька О. М., к. психол. н., доцент кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара

Технічні секретарі:

Бовкунова О. В., викладач кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей ДНУ імені Олесь Гончара;

Каліберда Н. В., викладач кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Члени редакційного комітету:

Анісімова А. І., к. філол. н., доцент, зав. кафедри англійської філології ДНУ імені Олесь Гончара;

Ваняркін В. М., к. філол. н., доцент, зав. кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей, к. філол. н., доцент ДНУ імені Олесь Гончара;

Гончаренко Е. П., д. філол. н., професор, зав. кафедри іноземних мов для гуманітарних спеціальностей, ДНУ імені Олесь Гончара;

Гончарова Ю. С., к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов для соціально-економічних спеціальностей ДНУ імені Олесь Гончара;

Кіркowska І. С., к. філол. н., доцент, зав. кафедри романської філології ДНУ імені Олесь Гончара;

Ковальова Я. В., к. філол. н., доцент, зав. кафедри германської філології ДНУ імені Олесь Гончара;

Колбіна Т. В., д. пед. н., професор, зав. кафедри іноземних мов Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця;

Панченко О. І., д. філол. н., професор, зав. кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців ДНУ імені Олесь Гончара;

Пономарьова Л. Ф., к. філол. н., доцент, зав. кафедри іноземних мов для інженерно-технічних та природничих спеціальностей ДНУ імені Олесь Гончара;

Попова І. С., д. філол. н., професор, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ імені Олесь Гончара;

Цвєтаєва О. В., к. н. соц. ком., доцент кафедри іноземних мов ІТПС ДНУ імені Олесь Гончара

А 43 Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування : зб. наук. праць VIII Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 трав. 2019 р. – Дніпро : Біла К. О., 2019. – 98 с.

ISBN 978-617-645-342-0

У збірнику надруковано наукові праці VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування», яка відбулася в Дніпровському національному університеті імені Олесь Гончара.

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 37+159.9
ББК 73

ISBN 978-617-645-342-0

© Авторський колектив, 2019

Колбіна Т. В.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Суспільні вимоги до підвищення рівня професійної підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в умовах постійних змін, зумовлює пошук нових підходів до вирішення цієї проблеми. Рівень підготовки фахівців на традиційній основі, що передбачає передачу знань від викладача до студента, більше не відповідає новим соціальним вимогам. Особливо це стосується фахівців, які мають справу з організаційними та управлінськими видами діяльності, що побудовані на взаємодії з іншими людьми.

Необхідність застосування компетентісного підходу у професійній освіті зумовлено невинним розвитком інформаційних технологій, що спричиняє, з одного боку, лавиноподібне зростання обсягу інформації, а з іншого – катастрофічно швидке застарівання знань. Сучасна динаміка оновлення інформації призводить до того, що предметний зміст втрачає свою актуальність ще під час навчання студента у ВНЗ. На ринку праці виник попит не на знання фахівця, а на його здатність компетентно виконувати свої функції у професійній діяльності. Тому основним завданням ЗВО у цих умовах є посилення практичної спрямованості навчання, формування у студентів здатності вчитися самостійно. Досвід практичної діяльності в поєднанні з навичками самостійно продовжувати навчання протягом усього життя стає джерелом постійного «кровообігу» знань, що забезпечить майбутнім фахівцям певну стабільність на ринку праці.

До основних компетентностей в умовах глобальної економіки відноситься здатність до ефективної міжкультурної комунікації та взаємодії з іноземними діловими партнерами, що зумовлює необхідність модернізації змісту, методів та форм іншомовної підготовки студентів в університеті. Отже, поряд з професійними знаннями, управлінськими навичками, вмінням працювати в команді у них необхідно сформувати професійно-комунікативну компетентність у міжкультурному середовищі.

Базовими категоріями для компетентнісного підходу є поняття «компетенція» та «компетентність». При визначенні цих понять застосовуються такі категорії, як «здатність», «здібність», «готовність», а у професійній сфері як синоніми часто вживаються поняття «професіоналізм», «підготовленість», «кваліфікація». На тісний взаємозв'язок між цими поняттями вказує І. О. Зимня, яка визначає, що компетенції – це «внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми або алгоритми дій, системи цінностей та ставлень), які потім виявляються у компетентностях людини як актуальних, діяльнісних проявах...» [1, с. 23].

Стосовно завдань освіти, важливим є положення про те, що «компетенція – це відчужена, наперед задана вимога (норма) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Компетентність – це сукупність особистісних якостей того, хто навчається (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), що зумовлені досвідом його діяльності в певній соціально та особистісно значущій сфері» [4, с. 63-64].

Реформування іншомовної підготовки на компетентнісній основі передбачає зміну підходів до формування її змісту. Концепція, запропонована В. В. Краєвським [3], передбачає починати не з рівня навчального предмета (як це зазвичай робиться), а із загальнотеоретичного рівня. На цьому найвищому рівні визначаються найбільш узагальнені компоненти змісту, що віддзеркалюють загальні цілі освіти, а саме: досвід пізнавальної діяльності (його результатом є знання); досвід здійснення відомих способів діяльності (результат – уміння діяти за зразком); досвід творчої діяльності (результатом є вміння приймати рішення у проблемних ситуаціях); досвід реалізації емоційно-ціннісних відносин (результат полягає у набутті особистісних орієнтацій у всіх сферах життя). Всі названі компоненти утворюють структуру змісту освіти й пов'язані між собою таким чином, що кожен елемент є передумовою переходу до іншого [3, с. 47].

На наступному рівні – навчального предмета – зміст конкретизується. При конструюванні змісту необхідно визначити місце та функції навчального предмета у професійній освіті. Це передбачає встановлення взаємозв'язку між дисциплінами

навчального плану, що забезпечує взаємозалежність, наступність і цілісність підготовки фахівця.

Рівень навчального матеріалу є третім, на якому наповнюються визначені раніше елементи змісту, специфічні для кожного предмета (тексти, вправи, завдання, тести). Наступний рівень – організація процесу навчання, що ґрунтується на взаємодії студента та викладача. На цьому рівні зміст, спроектований у навчальних планах і програмах, використовується у педагогічній практиці та коригується завдяки зворотному зв'язку. На останньому рівні – структури особистості студента – зміст розглядається як результат навчання, його власний здобуток. З погляду компетентнісного підходу, на попередніх чотирьох рівнях відбувається формування компетенцій як освітніх стандартів професійної підготовки, а п'ятий рівень віддзеркалює компетентність особистості як його психологічного новоутворення.

В умовах компетентнісного підходу на перший план виходить практичний складник змісту освіти, для якої знання є основою формування умінь, необхідних для професійної діяльності майбутнього фахівця. Предметний складник змісту не зникає при цьому, а відіграє в ньому підпорядковану, орієнтувальну роль. Компетентність виявляється як здатність діяти на основі отриманих знань з різних навчальних дисциплін. Умовою досягнення певного рівня компетентності є посилення міжпредметних зв'язків, проектування у змісті таких завдань або проблемних ситуацій, що моделюють майбутню професійну діяльність та вирішуються засобами кількох навчальних дисциплін [2]. Наприклад, навчальна ситуація на заняттях з ділової іноземної мови «Обговорення умов контракту із закордонним партнером» потребує не тільки практичних навичок з МКК засобами іноземної мови, а й поінформованості студентів зі спеціальних предметів (менеджменту, маркетингу, економіки підприємства, логістики тощо).

Важливим аспектом формування професійно-комунікативної компетентності в процесі іншомовної підготовки є засвоєння міжкультурних особливостей спілкування у типових професійних ситуаціях через усвідомлення узагальнених «параметрів» культури Г. Хофстеде [5], які дозволяють визначити особливості

спілкування ділового партнера і порівняти їх зі специфікою професійної комунікації представників рідної культури. До них належать:

1) ставлення до часу (планування роботи або діяльності, дотримання строків, пунктуальність або вільне ставлення до часу);

2) ставлення до простору (значення розташування людини або предметів у просторі, відчуття людиною особистісного простору);

3) ставлення до встановлених правил (строге дотримання до них або вільне ставлення до них);

4) індивідуалізм або колективізм: значення окремої людини (індивідуальності) або групи;

5) ставлення до «влади» (стосунки «начальник – підлеглий» або відносини, які ґрунтуються на співробітництві);

6) ставлення до невизначеності ситуацій і ризиків.

Таким чином, ознайомлення студентів з теоретичними аспектами щодо процесу міжкультурної комунікації, набуття здатності аналізу особливостей інших культур на основі параметрів культури створює основу для орієнтування в умовах міжкультурної комунікації.

Підготовка компетентного спеціаліста, який відповідає потребам сучасного ринку праці, має бути спрямована не тільки на передачу змісту освіти, а, насамперед, на формування особистісних якостей, що складають невід'ємну частину професійної компетенції. Компетентність як особистісне психологічне новоутворення створює той потенціал людини, що забезпечить її відносно стабільну працю в умовах постійних технологічних змін, здатність до набуття нових компетенцій. Формування змісту професійної освіти необхідно здійснювати на всіх рівнях (теоретичному, предметному, рівні відбору навчального матеріалу та реалізації навчального процесу) для досягнення мети підготовки фахівця з визначеним стандартами освіти рівнем компетентності.

Упровадження компетентнісного підходу до іншомовної підготовки вимагає підсилення комунікативно-діяльнісного складника у її змісті. Компетентнісний підхід дозволяє наповнити особистісним смислом педагогічний процес: знання і

навчальна інформація перестають бути абстрактною цінністю, а перетворюються на особистісне надбання людини, «живе» знання, яке вона може застосувати в реальних життєвих ситуаціях і в своїй професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Зимняя И. А. Ключевые компетенции как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И. А. Зимняя. – М. : Исслед. центр проблем качества подгот. спец., 2004. – 40 с.
2. Колбіна Т. В. Формування у студентів досвіду міжкультурної комунікації: моногр. / Т. В. Колбіна. – Х.: ВД «Інжек», 2012. – 168 с.
3. Краевский В. В. Общие основы педагогики : учеб. для высш. пед. учеб. завед. / В. В. Краевский. – М. : Академия, 2003. – 256 с.
4. Хуторской А. В. Современная дидактика : учеб. для ВУЗов / А. В. Хуторской. – СПб. : Питер, 2001. – 544 с. (Серия «Учебник нового века»).
5. Hofstede G. Lokales Denken, globales Handeln. Kulturen, Zusammenarbeit und Management / G. Hofstede. – München: C. H. Beck, 1997. – 420 S.

Панченко О. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ВЛАСНІ ІМЕНА ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Обидва романи відомої авторки Гарпер Лі насичені іменами, які обрані не випадково, а мають підкреслити ті чи ті риси персонажу, хоча вони фактично не належать до так званих «промовистих» імен. Так, Аттікус зображений як турботливий батько та надзвичайно мудра людина у відношенні виховання. Ім'я Atticus походить з давньої Греції та в цьому романі носить символічний характер. Сама назва походить від назви території навколо Афін, так називали жителів того регіону. Це ім'я носили багато відомих людей того часу, які прославилися завдяки своїм розумовим здібностям, але родом діяльності. Це ім'я було вибрано не випадково, а для того, щоб підкреслити певні характеристики персонажу, а саме його розум, начитаність, ораторську здібності.

Щодо головного персонажу Скаут Фінч, то ім'я перекладено у російському варіанті Глазастик, а в українському Всевидько. Якщо проаналізувати ім'я Scout з семантичної точки зору, то ми знайдемо таке значення: а *person, especially*

<i>Ковальова Я. В.</i> Симбіоз наук на службі навчання іноземної мови	56
<i>Косенко Н. М., Смирнік Н. С.</i> Основні види семантичного мікроконтексту в процесі актуалізації одиниць імпліцитної денотативної номінації	59
<i>Петрова А. В.</i> Сучасні методи соціолінгвістичного аналізу	62
<i>Подопригора А. М.</i> Заключительные формулы письма в системе этикетных знаков русского языка	65
<i>Пономарева Л. Ф.</i> К вопросу о взаимодействии различных типов словообразовательных процессов при образовании потенциальных и оказиональных слов.....	68
<i>Посудиевская О. Р.</i> Стилистические особенности воплощения темы «встречи/столкновения» в раннем творчестве Р. Киплинга («Письма Марка»)	71
<i>Прищепя Т. В.</i> Важливість мотивації у студентів немовних спеціальностей під час вивчення іноземної мови	74

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ
КУРСУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ
ТА КРОС-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ**

<i>Вовкунова О. V.</i> Emotionally Coloured Economic Terms	77
<i>Бесараб О. М.</i> Поняття міжкультурної комунікації у викладанні іноземної мови	80
<i>Ванякін В. М.</i> Взаємозв'язок дисциплін: теорія перекладу та психолінгвістика.....	83
<i>Колбіна Т. В.</i> Іншомовна підготовка студентів на засадах компетентнісного підходу.....	86
<i>Панченко О. І.</i> Власні імена як проблема перекладу	90
Відомості про авторів	94

Наукове видання

Мови видання: українська, російська, англійська

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Збірник наукових праць
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 19–20 травня 2017 року)

*Окремі доповіді друкуються в авторській редакції
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів*

Відповідальний редактор Біла К. О.
Оригінал-макет Біла К. О.

Здано до друку 14.05.19. Підписано до друку 16.05.19.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Спосіб друку – плоский.
Ум. др. арк. 4,88. Тираж 90 пр. Зам. № 0519-01/1.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 17

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com
e-mail: conf@confcontact.com